

JOSIP LUETIC
Dubrovnik

Konzulati Dubrovačke Republike u 18. stoljeću

Kao i kod drugih mediteranskih država tako je i Dubrovačka Republika imala dobro organiziranu instituciju svoje konzularne službe u nekim mediteranskim zemljama, jer su odnosi sa inozemstvom predstavljali posebnu brigu i najveću pažnju dubrovačkog Senata, a ti su odnosi bili naročito značajni za nezavisan opstanak ove naše u prošlosti veoma značajne pomorske republike. Trgovina, a nadalje pomorska ekonomika i dubrovačko trgovačko brodarstvo uvjetovalo je odabiranje mjesta u kojima će se otvoriti konzularno predstavništvo Dubrovačke Republike. Dubrovački su konzuli imali određenu vlast nad dubrovačkim državljanima, bilo to u pomorsko-trgovačkim i građanskim sporovima bilo to i vlast krivičnog suđenja ako je spor nastao na nekom jedrenjaku pod zastavom Dubrovačke Republike. Osim toga dubrovački su konzuli bili predstavnici svoje republike kod vlade one države u kojoj su se nalazili. Dubrovačke konzule postavljao je knez i vijećnici Dubrovačke Republike, a potvrđivala ih je vlada one zemlje u kojoj je ovaj obavljao svoju konzularnu dužnost.

Često puta dubrovačka trgovačka mornarica, naročito ona vanjadranske plovidbe bila je samostalna i neovisna od svoje matične luke u Dubrovniku, jer su mnogi dubrovački jedrenjaci i u XVII stoljeću bili orijentirani na slobodnu plovidbu izvan domašaja teritorijalnih vlasti Dubrovačke Republike. A baš s obzirom na tu okolnost uloga dubrovačkih konzulata bila je tada značajnija i odgovornija, jer je jedan od najvažnijih zadataka dubrovačkih konzulata bio paziti da dubrovački pomorci, zapovjednici dubrovačkih jedrenjaka i njihovi brodski pisari sprovedu u život sve pomorske propise i zakonske odredbe vlade Dubrovačke Republike. Dakle, uz obične normalne konzularne i administrativne poslove, dubrovački su konzularni predstavnici pazili da se sprovedu u život pomorska politika dubrovačkog Senata.

Konzuli Dubrovačke Republike vršili su sve poslove trgovačkog, ali su ujedno obavljali i određene im zadatke političko-diplomatskog značaja, kojih su u XVII stoljeću veoma mnogo imali. Posebno su pazili da vlasti države u

kojoj su djelovali ispunjavaju prema dubrovačkim državljanima međunarodne propise, običaje i ugovore koji su postojali između Dubrovačke Republike i određene zemlje u kojoj su konzularno djelovali. Konzuli Dubrovačke Republike su pružali suradnju i pomoć dubrovačkim zapovjednicima brodova i drugim dubrovačkim pomorcima i trgovcima koji su boravili u tuđim lukama. Dubrovački su konzuli štitili interese i prava dubrovačkih državljana, pa su pazili da dubrovački interesi ne budu povrijeđeni ili ugroženi. Ništa manje nije bio značajan posao dubrovačkih konzulata, koji su obavljali poslove upravno-administrativnog karaktera, jer su dubrovačkim državljanima izdavali i potvrđivali putne isprave, ugovore o prijevozu tereta, ugovore o najmu jedrenjaka, sastavljali zapisnike o različitim sporovima itd.

S obzirom na najuže veze i veoma živu suradnju dubrovačkog trgovačkog brodarstva i dubrovačkih konzulata u inozemstvu ustanovili smo rasprostranjenost mjesta u različitim državama u kojima su djelovali konzulati Dubrovačke Republike u XVII stoljeću, pa smo na osnovu vlastitog arhivskog istraživanja utvrdili sjedišta ovih konzulata u ovim mjestima: Napoli, Atena, Smirna, Barletta, Messina, Trapani, Rim, Ancona, Genova, Trani, Otranto, Lecce, Brindisi, Zante, Taranto, Bari, Manfredonia, Valona, Vieste, Palermo, Firenze, Pisa, Livorno, Reggio, Peschici, Rijeka, Krf, Carigrad i Drač.

Iz ovoga popisa mjesta u kojima je Dubrovačka Republika imala svoje konzulate možemo veoma ilustrativno doznati rasprostranjenost, intenzitet i poslovnu djelatnost dubrovačke trgovine, a posebno pomorske trgovačke aktivnosti dubrovačke trgovačke mornarice u XVII stoljeću. Ta je aktivnost bila manja nego što će se ona razviti u drugoj polovini XVIII i u početku XIX stoljeća.

Po ovoj rasprostranjenosti mjesta u kojima su djelovali konzulati Dubrovačke Republike može se zaključiti da u XVII stoljeću za Dubrovnik dolaze do punog izražaja svi oni elementi pomorske krize trgovačkih mornarica u bazenu Sredozemnog mora.